

Raadsvoorstel

Datum vergadering	: 1 februari 2022
Registratie nummer	: GZDGWB273522/278007
Voorstelnummer	: RV2022/005
Portefeuillehouder	: Sietske Klein – de Jong
Bijlage(n)	: 2
Onderwerp	: Beleids- en beheerplan Watergangen 2022-2026

Onderwerp

Beleids- en beheerplan Watergangen 2022-2026.

Beslispunten

1. Het beleids- en beheerplan Watergangen met een planperiode van 2022 tot 2026 vast te stellen;
2. De streefbeelden voor beeldkwaliteit vast te stellen op niveau B in bebouwde kom en C buiten bebouwde kom conform de 0-variant;
3. Gebruik te maken van draaiknop 1 waarmee de Plus-variant mogelijk wordt gemaakt, en de meerkosten van 26.495 euro integraal af te wegen bij de Perspectiefnota 2023;
4. Eenmalig een bedrag ter beschikking te stellen voor het wegwerken van achterstallig onderhoud in domein oevers van 408.000 euro ten laste van de Algemene Reserve en dit bedrag integraal af te wegen bij de Perspectiefnota 2023;
5. Een voorziening 'Beheerplan watergangen' in te stellen ter egalisatie van de beheerkosten gedurende de planperiode en de jaarlijkse toevoeging op 319.258 euro te stellen;
6. De reserves 'Baggeren' en 'Beschoeiing' op te heffen. Het verwachte saldo op 1-1-2022 á 322.615 euro toe te voegen aan de voorziening 'beheerplan watergangen'.

Inleiding

Na de fusie van drie gemeenten naar de gemeente West Betuwe is er behoefte om voor de watergangen een integraal beleids- en beheersplan op te stellen. We beheren 558 kilometer oever, waarvan 32 kilometer beschermde oever (beschoeiing), circa 5.700 duikers en ontvangen bagger van het waterschap uit 138 kilometer watergang en maaien 426 kilometer watergang. Daarnaast baggeren we onze watergangen. Kortom, een groot areaal aan eigendom waar beheer en onderhoud gepleegd wordt.

Hiervoor is in 2020 gestart met het inventariseren van onze eigendommen. Waar bevinden zich eigendommen en hoe zijn deze er technisch aan toe? Vervolgens is beleid geharmoniseerd op basis van ambities uit de volgende beleidsstukken:

- Ambities uit het coalitieakkoord,
- Koepelnota Beheer Openbare Ruimte (vastgesteld randvoorwaardelijk beleid),
- Beschikbaar budget en de financiële taakstelling voor beleid harmonisaties (min en 0 variant)

In het beleids- en beheerplan stelt u kaders aan de raad voor hoe wij omgaan met het beheer van watergangen. Dit beleids- en beheerplan 2022-2026 geeft zowel beleidskaders mee als praktisch beheer. Nadere detaillering van werkzaamheden vindt plaats in bestekken.

Vanuit interviews met medewerkers die verantwoordelijk waren voor het beheer van watergangen in de voormalige gemeenten is geïnventariseerd hoe omgegaan is met het beheer van oppervlaktewateren in het verleden. Vervolgens zijn fysieke inventarisaties van het volledige areaal oevers uitgevoerd om in beeld te brengen waar beschermde oevers aanwezig zijn en wat de technische toestand is van de oeverbescherming. Tijdens de inspectie bleek dat het areaal duikers dat op kaart bekend was onvolledig was. Vervolgens is een inventarisatie gedaan van de duikers en zijn deze op kaart weergegeven.

Gezien het technische karakter van het document heeft geen actieve participatie plaatsgevonden. Wel hebben rond delen van het groenbeheerplan inwoners meegedacht, waaronder het maaibeeld van watergangen. Na vaststelling door de raad zal actief worden gecommuniceerd over de voorgenomen beleidslijnen.

Het beleids- en beheerplan watergangen is opgesteld vanuit functies en ambities. Dat houdt in dat het document vanuit inhoudelijke drijfveren is geschreven. Gezien de financiële situatie rondom beheer van de openbare ruimte is gezocht naar een 0 variant. Hierin worden geen toestandsinspecties uitgevoerd naar de toestand van kapitaalgoederen in beheer van de gemeente omdat alle middelen nodig zijn voor onderhoud. Uw raad wordt een aantal draaiknoppen aangeboden waarmee inhoudelijk verschillen gemaakt kunnen worden. Het plan gaat van zichzelf uit efficiënt beheer van onze eigendommen.

Samenvatting

Met voorliggend beleids- en beheerplan geeft u kaders om divers beleid uit de voormalige gemeente te harmoniseren. Hiertoe hebben areaalinspecties plaatsgevonden voor oevers, inventarisatie van de aanwezigheid van duikers en worden lopende zaken zoals baggeren opgenomen in één integraal beleids- en beheerplan watergangen. Uitgangspunt is de 0-variant waarin het beschikbaar budget maatgevend is voor de kwaliteit van beheer en onderhoud.

Besluitgeschiedenis

- Koepelnota Beheer Openbare Ruimte West Betuwe 2019-2023
- Coalitieakkoord 'samen bouwen' 2019-2022
- Nota harmonisatiestrategie 2020

Beoogd effect

Een beleids- en beheerplan voor de gemeente West Betuwe geeft een duidelijke omschrijving van de te realiseren kwaliteitsniveaus in watergangen en de oevers met bijbehorend financieel meerjarenoverzicht. Tevens biedt het de mogelijkheid om zelfstandig aan de slag te gaan met

realisatie van biodiversiteitsdoelen in lange lijnelementen in ons landschap. Daarmee zorgen we voor realisatie van maatschappelijke doelen én beheren we onze watergangen doelmatig.

Argumenten

1.1 Bij een doelmatig waterbeheer vullen we onze verantwoordelijkheid voor het watersysteem in, conform een meerjarig plan

Het operationeel beheer van de diverse domeinen op de in het plan beschreven wijze borgt het functioneren van de watergangen als geheel en borgt veiligheid in de omgeving. Minder onderhoud aan oeverbescherming kan bijvoorbeeld afschuiving en verzakkingen veroorzaken.

1.2. In het beleids- en beheerplan watergangen is het beheer van watergangen geharmoniseerd en is cyclisch beheer mogelijk

Het middel beleids- en beheerplan watergangen is een nieuw plan waarin alle facetten van het beheer van oppervlaktewater bij elkaar gevoegd zijn. Voorheen waren deze opgedeeld in baggerplannen, oeverbeheerplannen en onder het groenbeheer in maaiplannen. Nu zijn de diverse facetten integraal opgenomen in het plan zodat samenhang ontstaat in de doelstellingen.

1.3. Door meerjarige beleidsplannen vast te stellen ontstaat regie en continuïteit.

In het beleids- en beheerplan is op hoofdlijnen omschreven welke activiteiten plaats moeten vinden voor het beheer en welke kosten hiervoor geraamd worden. Door meerjarige budgettering kunnen achterstanden weggewerkt worden. In jaarplannen wordt dit specifiek gemaakt naar locaties.

2.1. Beeldkwaliteit niveau B binnen de bebouwde kom komt overeen met de afgesproken beeldkwaliteit in de Koepelnota

In het plan is aansluiting gezocht bij geldend beleid. De Koepelnota is hierin van groot belang. Derhalve is het beeldkwaliteit niveau B als ambitie geformuleerd.

2.2. Beeldkwaliteit C buiten de bebouwde kom sluit aan bij het Groenbeheerplan en is in de 0-variant budgettair noodzakelijk

In de 0-variant is onvoldoende budget beschikbaar om alle oevers buiten de bebouwde kom naar beeldkwaliteitsniveau B te brengen. Derhalve stellen wij voor beeldkwaliteit C in te stellen als niveau voor buiten de bebouwde kom.

3.1. Met inzet van draaiknop 1, de Plus-variant, kunnen we planmatig beheer uitvoeren conform de uitgangspunten uit de Koepelnota

Ten opzichte van de 7 kilometer aan beschoeiingen uit de Koepelnota is in dit plan rekening gehouden met circa 32 km aan beschermde oevers. Dit is een forse uitbreiding aan oeverareaal waarbinnen West Betuwe moet zorgen voor stabiliteit. Tevens zijn nu circa 1800 aanvullende duikers opgenomen in het areaal. Daarnaast waren voormalige gemeente soms gewoon om cyclisch beheer incidenteel te dekken uit reserves. Binnen de 0-variant vervalt door de te nemen beheerinspanningen de mogelijkheid budgettair om onderzoek te doen naar de toestand van het

areaal. Daarom adviseren wij om de Plus-variant mogelijk te maken, hiermee ontstaat de mogelijkheid het areaal te monitoren gedurende het plan.

3.2. Met de draaiknoppen kan op inhoud en budget worden bijgestuurd op onderdelen.

Door te kiezen voor de draaiknoppen kunnen keuzes worden gemaakt voor het beheer. Zo kan een heel ambitieus maaibeleid, waarin bijvoorbeeld grote delen overgeslagen worden, leiden tot kostenbesparingen. Echter dient het functioneren van het watersysteem te allen tijde gegarandeerd te zijn. Differentiatie van maaibeleid en dus afwijking van de verplichtingen uit de Keur dienen altijd in samenspraak met het Waterschap te gaan. Dat maakt het gewenste financieel resultaat onzeker. De draaiknoppen geven een beeld van de keuzes die de raad kan maken. In de basis kunnen we ons areaal beheren met de 0-variant, echter zoals onder 3.1. geschetst niet planmatig.

4.1. Het beschikken over budget voor inlopen van achterstallig onderhoud komt overeen met de vastgestelde koepelnota.

In de koepelnota is opgenomen dat het budgetteren van vervangingsmaatregelen in de openbare ruimte cyclisch gebeurt. De daadwerkelijke vervanging vindt plaats op basis van de actuele kwaliteit en het functioneel gebruik. Voor de oeverbeschermingen in beeldkwaliteit D is eenmalig een inhaalslag nodig om op het gewenste beeldkwaliteitsniveau te komen.

5.1. Instelling van een voorziening past binnen de BBV en zorgt voor egalisatie van de beheerbudgetten

Om schommelingen in de begroting te voorkomen wordt gekozen voor een onderhoudsvoorziening watergangen. Hiermee kan de jaarlijkse budgettering gelijk blijven. Het instellen van een voorziening is een bevoegdheid van de Raad.

6.1. Het houden van reserves is niet noodzakelijk door vanuit de voorziening te werken

De reserves Baggeren en Beschoeiing zijn overbodig wanneer een voorziening wordt ingesteld. De budgetten zijn meegerekend in de meerjarenraming. Derhalve wordt gevraagd de budgetten van de reserves over te brengen in de voorziening. Het opheffen van reserves is een bevoegdheid van de raad.

Kanttekeningen

1.1 Het beleid- en beheerplan bevat niet alle aandachtspunten en onderwerpen die inwoners/stakeholders graag willen.

Bij het opstellen van het document heeft geen actieve participatie plaatsgevonden met inwoners en belanghebbenden. Na vaststelling van het plan volgt actieve communicatie naar de inwoners en belanghebbenden. De uitgangspunten zijn veelal technisch van aard.

2.1 Inwoners willen een hogere of andere beeldkwaliteit voor watergangen in hun eigen kern.

Door de basiskwaliteit vast te leggen is voor de inwoners duidelijk wat zij van de gemeente kunnen en mogen verwachten. Als een hogere beeldkwaliteit gewenst is, kunnen zij hieraan bijdragen door zelf de handen uit de mouwen steken en extra werkzaamheden uitvoeren (inwonersparticipatie).

3.1. Draaiknop 1 kost te veel geld.

Draaiknop 1 maakt planmatig beheer mogelijk. Binnen de 0-variant kunnen we budgettair ons areaal niet inspecteren op kwaliteit en stabiliteit. Omdat de toestand niet in beeld wordt gebracht kunnen constructies falen. Voorbeelden zijn het afschuiven van oevers in een watergang of het instorten van een duikerconstructie onder een weg met verzakking tot gevolg. Bij planmatig beheer worden deze risico's geminimaliseerd.

4.1. Het afwegen van middelen bij de perspectiefnota geeft vertraging in de aanpak

Door de benodigde middelen voor het wegwerken van achterstallig onderhoud niet meteen ter beschikking te stellen wordt herstel een jaar uitgesteld in realisatie. Daarbij is een risico aanwezig dat oeverbescherming bezwijkt. In principe zijn de oevers bekend en kan bij het beschikbaar stellen van de middelen gestart worden met het wegwerken van het achterstallig onderhoud.

Financiën

Onderstaande figuur geeft de verwachte jaarlijkse kosten van vier verschillende varianten per domein. De weergegeven kosten zijn op basis van kentallen berekend voor de feitelijke uitvoering van de beheer en onderhoudstaken. In bijlage 3 van het beleids- en beheerplan is een gedetailleerde begroting per variant voor een tienjarige periode 2022-2031 weergegeven. Onder het totaal per jaar is weergegeven wat het budgettekort danwel- overschot ten opzichte van de 0-variant betreft dat ten laste komt van de algemene middelen. Aangezien een gedeelte van de extra kosten in de Plus-variant en de Ambitieuze variant toegerekend wordt aan het WRP zit er hierdoor een verschil met de totale kosten.

Domein	Ambitieuze variant	Plus-variant	0-variant	Min-variant
Domein oevers	€ 421.030	€ 110.358	€ 44.000	€ 44.000
Domein oppervlaktewater				
- Baggeren	€ 328.587	€ 240.208	€ 233.138	€ 233.138
- Maaien	€ 356.488	€ 408.165	€ 438.012	€ 356.488
Domein duikers	€ 68.101	€ 42.120	€ 42.120	€ 42.120
Onderzoek en monitoring	€ 60.000	€ 35.000	-	-
Totaal per jaar	€ 1.234.206	€ 835.851	€ 757.270	€ 675.746
Netto verschil t.o.v. 0-variant*	€ -78.767	€ -26.495	€ -	€ 73.372
Bruto verschil t.o.v. 0-variant	€ -476.936	€ -78.581	€ -	€ 81.524

*betreft het netto dekkingsverschil dat bij (-) ten laste komt van de algemene middelen.

Overige extra kosten worden ten laste van het WRP doorberekend.

De 0-variant sluit aan bij de bestaande beheerbudgetten. Ten behoeve van het wegwerken van de beheerachterstand in beschermde oevers wordt een eenmalig budget gevraagd van 408.000 euro. Voorgesteld wordt deze integraal te wegen bij de perspectiefnota 2023. Daarmee worden oevers met beeldkwaliteit D hersteld. Vanuit het regulier budget worden vervolgens bij oevers met hogere beeldkwaliteiten maatregelen uitgevoerd ter behoud van de constructie.

Voor de implementatie van het beleid is een eenmalig budget benodigd van 100.000 euro in 2022. Dit bedrag is beschikbaar binnen de voorziening beheerplan Watergangen. In de 0-variant is van huidige onderhoudsbudgetten uitgegaan. Gedifferentieerd maaien wat we vanaf 2023 gaan inzetten levert een naar verwachting een besparing op vanaf 2023 omdat minder kilometers gemaaid en afgevoerd hoeven te worden. De hoogte van de besparing is afhankelijk van het areaal gedifferentieerd maai-beheer. Hiertoe zijn we afhankelijk van de afspraken die met het waterschap gemaakt worden. We moeten hiervoor per watergang afwijken van de Keur. Bij de herijking van dit plan in 2026 hebben we drie jaar ervaring en weten we wat in de praktijk de gerealiseerde besparing bedraagt.

Per financieel beslispunt volgt hier een korte toelichting:

1. Gebruik te maken van draaiknop 1 waarmee de Plus-variant mogelijk wordt gemaakt, en de meerkosten van 26.495 euro integraal af te wegen bij de Perspectiefnota 2023;
In dit besluit wordt een extra jaarlijkse bijdrage uit de algemene middelen gevraagd. De overige extra middelen benodigd voor de Plus-variant worden toegerekend aan het Water- en Rioleringsplan.
2. Eenmalig een bedrag ter beschikking te stellen voor het wegwerken van achterstallig onderhoud in domein oevers van 408.000 euro ten laste van de algemene middelen en dit bedrag integraal af te wegen bij de Perspectiefnota 2023;
Ten behoeve van het wegwerken van het achterstallig onderhoud wordt een eenmalige bijdrage gevraagd uit de algemene middelen en wordt voorgesteld deze bij de perspectiefnota 2023 integraal af te wegen.
3. Een voorziening 'Beheerplan watergangen' in te stellen ter egalisatie van de beheerkosten gedurende de planperiode en de jaarlijkse toevoeging op 319.258 euro te stellen;
Het beheer en onderhoud van watergangen wordt op 2 verschillende manieren in de meerjarenbegroting verwerkt; Dagelijks onderhoud (maaien van de watergangen) staat op de exploitatie en het groot onderhoud (baggeren, duikers en oevers) wordt gefinancierd uit de voorziening beheerplan watergangen. Aangezien de jaarlijkse kosten hiervan fluctueren en er een recent beheerplan aanwezig is, wordt hiervoor een voorziening beheerplan Watergangen ingesteld. De toevoeging hiervan bedraagt 319.258 euro en bestaat uit de totale kosten (757.270 euro) minus de kosten ten behoeve van maaien (438.012 euro).

Communicatie

Na vaststelling van het beleids- en beheerplan wordt het besluit gepubliceerd in het huis aan huis blad, website van de gemeente en sociale media. Het plan wordt op de site van de gemeente geplaatst zodat inwoners kunnen lezen wat ze van de gemeente mogen/kunnen verwachten. Daarnaast wordt het gepubliceerd op het elektronisch gemeenteblad.

Belanghebbenden zoals aangelanden worden per brief geïnformeerd over de wijzigingen voortvloeiend vanuit het beleid, bijvoorbeeld over de omgang met maaisel en bagger.

Uitvoering/Planning

Het plan treedt in werking na publicatie op het elektronisch gemeenteblad. Na besluitvorming van de gemeenteraad wordt de implementatie opgestart. Lopende 2022 wordt het nieuwe beleid geïmplementeerd. Daarnaast wordt gestart met het inlopen van de beheerachterstand in 2023 indien

de raad positief besluit bij de perspectiefnota 2023 en de begroting 2023 op het eenmalige budget voor het inlopen van achterstallig onderhoud.

Evaluatie

Het beleidsplan kent een looptijd van 5 jaar. Jaarlijks wordt beschouwd of het plan voldoet aan de behoefte. Bij herziening van het beleid wordt dit geëvalueerd en verwerkt in de herziening/actualisatie. Indien noodzakelijk wordt dit tussentijds teruggekoppeld aan de raad.

Risicoparagraaf

Risico omschrijving	Soort risico	Kans	Effect	Beheersingsmaatregel
Inwoners zijn het niet eens met het vastgestelde beleid	Maatschappelijk	Klein	Ontevredenheid	Goede communicatie van hetgeen men van de gemeente kan/mag verwachten en waarom
Inwoners zijn tegen biodiversiteitsmaatregelen zoals minder maaien	Maatschappelijk Juridisch	redelijk	Ontevredenheid Teleurstelling	Goede communicatie maatregelen/keuzes en uitvoering
Inwoners willen maaisel en bagger niet ontvangen op het land	Juridisch	Klein	Meer tijd kwijt in afstemming	Mogelijkheid tot afkoop benadrukken in persoonlijke communicatie
Hoge vervuilingsgraad van bagger in watergangen geeft financieel risico	Financieel	Redelijk	Overschrijding kostenbudget	Goede projectvoorbereiding voorafgaand aan definitief projectbudget.
Kentallen uit de lopende baggerplanning zijn verouderd	Financieel	Redelijk	Overschrijding kostenbudget	Nauwkeurig bepalen benodigde inspanning en optimalisatie werkwijze voorafgaand aan definitief projectbudget.

Bijlagen:

1. Beleids- en beheerplan Watergangen 2022-2026 incl. bijlagen
2. Toelichting varianten.

Burgemeester en wethouders van de gemeente West Betuwe

De locosecretaris,
Philip Bosman

de burgemeester,
Servaas Stoop

Raadsbesluit

De raad van de gemeente West Betuwe;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 30 november 2021,

besluit:

1. Het beleids- en beheerplan Watergangen met een planperiode van 2022 tot 2026 vast te stellen;
2. De streefbeelden voor beeldkwaliteit vast te stellen op niveau B in bebouwde kom en C buiten bebouwde kom conform de 0-variant;
3. Gebruik te maken van draaiknop 1 waarmee de Plus-variant mogelijk wordt gemaakt, en de meerkosten van 26.495 euro integraal af te wegen bij de Perspectiefnota 2023;
4. Eenmalig een bedrag ter beschikking te stellen voor het wegwerken van achterstallig onderhoud in domein oevers van 408.000 euro ten laste van de Algemene Reserve en dit bedrag integraal af te wegen bij de Perspectiefnota 2023;
5. Een voorziening 'Beheerplan watergangen' in te stellen ter egalisatie van de beheerkosten gedurende de planperiode en de jaarlijkse toevoeging op 319.258 euro te stellen;
6. De reserves 'Baggeren' en 'Beschoeiing' op te heffen. Het verwachte saldo op 1-1-2022 á 322.615 euro toe te voegen aan de voorziening 'beheerplan watergangen'.

Aldus besloten in de openbare vergadering
van 1 februari 2022, nummer 2022/005,

de griffier,
Hans van der Graaff

de voorzitter,
Servaas Stoop